

Propadanje delovnih mest v gradbeništvu se nadaljuje

Gradbena podjetja niso le tajkuni, ampak na tisoče delovnih mest

V gradbeništvu je poleg že v zadnjih treh letih propadlih 25 tisoč ogroženih še 20 tisoč delovnih mest, vrednost gradbenih del se je več kot prepolovila. V naslednjih desetih letih naj bi bilo v Sloveniji za okoli 20 milijard investicijskih del v gradbeništvu. Kdo bo dobil posle, je odvisno tudi od odnosa oblasti do te dejavnosti. Je rešitev v ustanovitvi državnega podjetja?

Slovenijo je zajel drugi val stečajev gradbenih podjetij. Po propadu nekaj velikih se nadaljuje propad manjših, za slovenske razmere še relativno velikih firm s po 70 do sto zaposlenimi. V zadnjih dveh tednih so po besedah **Oskarja Komaca**, sekretarja Sindikata delavcev gradbenih dejavnosti (SDGD), propadli celjski Ingrad Gramat, Gradis Ljubljana, del Konstruktorja. Trend upadanja gradbenih del je slab, letos kaže na nadaljnje 30-odstotno zmanjšanje, leta 2009 so padla za 21, lani pa za 17 odstotkov, po podobnih stopnjah pada tudi vrednost gradbenih del. Trend naj bi se obrnil navzgor šele leta 2013.

»Dejstvo je, da je panoga praktično brez dela. Veliki infrastrukturni projekti, ki so v tej državi nujni tudi za oživitev domačega povpraševanja in s tem gospodarstva, se ne izvajajo. Trenutno nas je strah, da bo propadel še zadnji velik gradbinec, ki ima ustrezne reference, to je Primorje,« je poudaril Komac. Primorje se sooča z velikimi likvidnostnimi težavami, zato vsak dan težje izpolnjuje svoje obveznosti do zaposlenih, podizvajalcev in drugih, je povedal Komac in zatrdil, da zaenkrat Primorje delavcem še izplačuje zaostale obveznosti v skladu s sporazumom, ki ga je uprava podpisala s sindikalno stranjo.

Komac je prepričan, da je na potezi politika. Čeprav trenutno sindikat na vladni strani nima pravega sogovornika, je vendar pozval bodočo vlado, naj se problemov gradbeništvu loti prednostno. Po njegovem je ta dejavnost zelo pomembna za gospodarstvo zaradi multiplikativnih učinkov na druge dejavnosti. Največji problem je padanje investicij, kar za seboj vleče najmanj eno odstotno točko rasti družbenega proizvoda, je ugotovitev nekaterih ekonomistov povzel Komac.

Peter Majcen iz KS 90 vidi težave Primorja pri financiranju; poudaril je, da v sosednjih državah banke ravna drugače in podjetja »subvencionirajo pri prihodih na tuje trge z razlikami do polne cene«. Tako prihaja do tega, da določilo najnižje cene pri nas povzroča damping, kar tuji ponudniki s pridom

Sindikalisti Dušan Zelenjak, Oskar Komac, Dušan Semolič in Peter Majcen na ponedeljkovi novinarski konferenci.

izkoriščajo. To generira tudi socialne stiske in pritiske na slabo plačano delovno silo, ki živi v nemogočih razmerah, je še opozoril.

Poziv politikom

Predsednik ZSSS **Dušan Semolič** je bodoče stranke, ki bodo oblikovale vladno koalicijo, pozval, naj v koalicijski pogodbi pomembna vsebina postane tudi področje gradbeništvu. Vprašal se je, ali bodo slovenska podjetja le podizvajalci, denar pa bo šel drugam. Zato ni nepomembno, da ohranimo vsaj eno veliko gradbeno podjetje. Predlagal je tudi, da bi lahko s pomočjo države ustanovili novo veliko gradbeno podjetje, ki bi zajelo velik potencial ljudi, ki ogromno znajo in imajo izkušnje. Čez leto ali dve teh ljudi ne bo več, je opozoril.

»Prepričani smo, da bi zlasti na področju bančništva morale priti do velikih sprememb. Banke ne nudijo ustrezne podpore gradbeništvu, kot je v večini evropskih držav,« je poudaril Semolič. Napačen je po njegovem cel sistem, ki usmerja denar iz gospodarstva v dokapitalizacijo bank, tako zmanjkuje denarja, da bi bančni sistem odigral vlogo v gospodarstvu, tudi v gradbeništvu. Banke tako silijo v insolventne postopke in niso zainteresirane za reševanje zdravih jeter v podjetjih, je poudaril predsednik ZSSS in politike spomnil, da bi oni morali za to ustvarjati pogoje. Semolič je dejal, da bi nekatere stvari lahko vendarle postavili drugače, recimo na področju prenove stanovanjskih fondov in energetske sanacije objektov. Po

njegovem gre zlasti za zagon investicij in ustvarjanje »normalnega« poslovnega okolja. »Če je vlada poskrbela, da se je rešila Adria, da se rešuje NLB, zakaj ne bi pokazala tudi dobre volje za reševanje industrijskih podjetij,« se je vprašal in omenil, da se v Evropi to dogaja. Tak primer je avstrijski Strabag, ki je že bil v stečajnem postopku. Država je posegla, podjetje je dobilo novo lastniško in upravljalško strukturo in je eno uglednih, močnih podjetij tudi v Sloveniji, je poudaril. V Sloveniji so bili po njegovem politiki preveč obremenjeni s tajkunskimi zgodbami. V ta podjetja niso posegali, ker so se bali očitkov javnega mnenja, da rešujejo tajkune. Pri tem niso ločili, da »gradbena podjetja niso le tajkuni, ampak na tisoče delovnih mest«. Svoje bi morala narediti tudi pravna država, vzpostaviti bi se morale varovalke, je prepričan Semolič.

Ustanovitev novega gradbenega podjetja je lahko po Semoliču alternativa, ki je v dobro celotnega gospodarstva. Idejo bi kazalo dodelati, je prepričan. Majcen je ob tem spomnil, da bo v naslednjih desetih letih za 20 milijard evrov investicij v gradbeništvu. Tuje banke zato subvencionirajo dampinške cene svojih podjetij, da ta vstopajo na naš trg in izrinjajo naša podjetja, je prepričan Majcen. Ob tem je še poudaril, da uničenje zdravih jeter naših podjetij pomeni, da teh ne bomo imeli več, da ne bo več lastnega znanja, saj velika podjetja nastajajo desetletja.

Tudi Komac državi očita, da ima vzvode in moč, da stvari spremeni, pa jih do sedaj še ni. SDGD na to opozarja že več let. »Gre preprosto za to, ali bomo teh 20 milijard opravili z našimi materiali, z našo delovno silo, z našimi stroji, ali bo to opravil nekdo drug,« je bil jasen Komac, ki je prepričan, da je trenutno še mogoče združiti kadre z znanjem, referencami, usposobljenostjo za velike projekte. Dober primer so slovenske hidroelektrarne, kjer lahko doma zagotovimo poleg dela vse od betona do opeke in turbin. »Potrebna je kombinacija ukrepov. Zato je potreben tudi dialog z oblastjo, da se najde pravilna kombinacija. Ali je nova gradbena firma najboljša stvar ali ne, se je treba dogovoriti,« je prepričan Komac, ki meni, da bi se lahko pod določenimi »javnimi in transparentnimi pogoji« tako podjetje sčasoma tudi privatiziralo. Sindikati bodo v svoj osnutek socialnega spoznanja, ki ga pripravljajo skupaj z delodajalci in ga bodo ponudili novi vladi, uvrstili tudi problematiko gradbeništvu, je za konec poudaril predsednik ZSSS Dušan Semolič.

Mojca Matoz